

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

3. Verificatium futuritionis vtriusque ab his recentioribus nostris
assignatum speciatim refellitur primo.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

possibili non attingit solam possibilitatem, eiusque veritatem intrinsecam, sed prædicat etiam Petri, quæ nec omnipotentia nec scientia simplicis intelligentiæ sunt: alioqui nihil extra se Deus cognoscere, cum cognoscit, & indicat Petrum v. g. esse possibilem: neque eius iudicij obiectum esset vltimum, præter vel omnipotentiam, vel scientiam simplicis intelligentiæ: ac proinde hoc ipsum iudicium esse, omnipotentia est omnipotentia, vel scientia de omnipotentia est scientia de omnipotentia, imo diffinitioni illi aduersariis familiari in rebus hisce vt *quo*, & vt *quod* locus non esset: cum ergo vltra potentiam, & scientiam prædicat Petri, quoad intrinsecum, cognoscenda sunt, & quoad intrinsecum sui neque omnipotentia, neque scientia simplicis intelligentiæ, tanquam forma constituantur, facit aduersarij debent in prædicatis ipsis Petri obiectum veritatem, siue cognoscibilitatem esse, quam etiam Dei cognitio, vltra omnipotentiam, vel scientiam repræsentet, & qua Petrus possibilis diuinum terminet cognitionem.

5. Unde inferitur: in prædicatis intrinsecis Petri possibilis esse veritatem, quæ etiam scientiam illam, siue Deum ad illam determinet: cum Dei omnipotentia, quæ veritatis omnis scientia est, nihil aliud, quam obiectum veritatem cuiusvis, pro statu quouis, vt illius determinare scientia sit, pro determinatio requirit, vt supra d. 5. qu. 1. certam. 1. a num. 2. & certam. 3. num. 1. & fufius d. 4. quæst. 3. doceamus. Inde etiam inferitur ad consilientiam veritatis scientiæ simplicis intelligentiæ, quæ de intrinsecis illis Petri possibilis, seu, quod idem ad rem præsentem, futuri, nondum existentis, tamen cum cognoscitur opus actuali verificatio non esse: imo hoc esse impossibile, siquidem actu Petrus quoad intrinsecam ipsi prædicata non est, & tamen vere cognoscitur: quia actu esse non dicitur, sed esse posse: ad quod opus non est Petri actualitate, quæ non asseritur, sed quod esse possit, vt asseritur ad eum satis est, vt assertio assertio conformetur, quod ipsam formaliter est esse, veram assertionem.

6. Frustra item ab his Doctoribus pro determinatio & verificatio cognitionis de Petro possibili scientia simplicis intelligentiæ designatur: quandoquidem Petri possibilitati, quæ formaliter possibilis constituitur omnipotentiam actualem quidem, & æternam esse aiunt: in quæ satis actualis determinatio, & verificatio adest: imo, non frustraneum modo, verificatio scientiæ simplicis intelligentiæ est, sed impossibile, siquidem Petri possibilitas, seu Petrus possibilis actu prioritate obiectiua ad sui veritatis, scientiam constituitur, & intinuitur est quam post per scientiam possit constitui: id autem solum cognoscitur, cum Petrus cognoscitur possibilis: non autem cognoscitur cognitus, quia talis enim, non possibilis quidem per scientiam simplicis intelligentiæ, sed actu cognitus à Deo per scientiam visionis solummodo cognosci potest: demum, vt ita cognoscatur Petri possibilitas vere actu possibilis per scientiam de eo, quæ tali actuali oportet haberi obiectum terminatum ad hanc scientiam non supponit sed subsequi, contra commune omnium iudicium: quod autem inde absurda, maxime in scholæ Societatis principis inferantur ex parte saltem inferius ostendimus. Accidit, si scientia ipsa verificatio sui, & veritatem obiecti formaliter constituitur sit. Omnis scientia diuina de quouis obiecto actu absolute non existente in se recta solum modo esse poterit.

CERTAMEN III.

Verificatio futuritionis vtriusque ab his Recentioribus nostris assignatum speciatim refellitur primo.

P. Rater hæcenus data contra verificatio possibilium, ac scientiæ de ipsis quod prædicti Recentiores nostri (non quidem ex necessitate principiorum, quibus ducuntur, & quibus designata omnipotentia sic Christoph. de Orrege, de Deo Vno. Tomus I.

bat satis, (sed vi consequentiæ ad ea, quæ de verificatio futurorum dicturi erant) addiderunt proportionem seruata verificatio futurorum æquo impetu impugnant, singularem tamen verificatio scientiæ mediæ de futuris conditionate, & scientiæ visionis, & absolute de absolute futuris specialibus argumentis refellenda hic sunt. Et primo verificatio scientiæ mediæ de futuris, quod ipsam scientiam mediæ de ipsis ab his Recentioribus dicitur esse, sic impugno primo. Ideo per hosce cognoscitur actu à Deo futurum contingens conditionatum, quia est actu & determinate, verum, cum ita cognoscitur: siue, quia à verificatio, & determinatio actuali habet actualem veritatem determinatam: atqui ideo est actu determinate verum, siue habet à verificatio, & determinatio actuali veritatem determinatam futurum contingens conditionatum, quia à Deo cognoscitur per vos: ergo ideo cognoscitur contingens conditionatum, quia cognoscitur, siue ideo est scientia mediæ, quia est scientia mediæ.

2. Proba (si potes) Dominicus tua doctrina supposita scientiam mediæ nostram quam negant firmissime, & conantur adhuc irridere: vt appareat quanto scholæ Societatis damno, quæ pro libertate nostrorum actuum cum prædeterminationis certitudine concilianda diuino illustrata lumine scientiam hanc ex scripturis, patribus, & rationibus in lucem protulit, totque lucubrationum laboribus defendit, atque illustrat, doctrinam hanc Recentiores ex cogitatione, quæ merito irrationalis reddatur, & ridicula. Redundum ergo his erit ad probationes nostrorum antiquorum ab his verificatio independentes, imo ipsis aduersas, vt scientiæ mediæ assertores se, & vindices esse abique præcedat, altera vero seipsam sequatur: sed hæc ad questionem de re, atque à prædictionibus pure mentalibus independentem inania prius, & nugæ sunt.

3. Antonius Perez citato c. 9. versu *sed regas* num. 114. in quo hanc proponit, versatque difficultatem, clariorque mentem explicat suam, plura secum pugnantia docet. Primo sub eius paragraphi initium causalitatis obiectiua in actu primo, & determinatio contingens conditionati ad scientiam mediæ non posse esse scientiam, ne conditionata scientia suum causam dicatur. Circa medium vero responderi difficultati statum intrinsecum à re ipsa indistinctum esse scientiæ conditionatæ causam; illum autem statum non esse statum qui in re sit, sed qui esset, si conditio poneretur; quem satis esse, vt causa scientiæ sit, inquit, quia causa intentionalis est, quæ existentiam actualem sui ex parte actus primi non requirit, vt cauet, (id quod constat exemplis quotidianis plurimis) quam causæ physice ex parte actus primi ad causandum supponunt: ac proinde ab obiecto non existente actu progredi potest. Concludit autem paragraphum. *Ceterum causalitatem in actu primo obiectum scientiæ mediæ non habet, sed haberet, si poneretur conditio, & nunc solum existit in suo effectu, qui est scientia mediæ.*

4. Præter proxima verbatim transcripta, fere reliqua Doctoris huius verba (nec solum sentia) sunt: in quibus non vnam tantum contradictionem deprehendi. Primam in postremis verbis scientiæ mediæ est effectus contingentis, qui esset, si conditio poneretur: alii effectus omnis in actu secundo dicitur vt essentiali terminum, & correlatum causam sui in actu primo pro priori modo sufficienti constitutam; alias esset, & non esset illius effectus: ergo, cum per te scientia mediæ sit effectus illius contingentis conditionati, quod actu in se non est, sed esset, si conditio poneretur supponitur in eiusmodi contingenti, quod actu non est, sed esset, si conditio poneretur sufficienti constitutio in actu primo ad causandam scientiam mediæ secundo eorum verborum sententia contradicit alteri, quæ asserbat statum intrinsecum conditionatum contingentis esse causam scientiæ mediæ: quia ad causandum intentionaliter non requiritur ex parte causæ existentia actualis: ac proinde non existente actu potest effectus procedere.

5. Ex qua verissima, & fere omnibus constanti ratione, Z z

ne, verificationum, omne pro possibile, & futuris utrifque actu non existentibus, cum cognoscuntur, quare & scientia media pro futuris conditionatis ab ipso assignata refellitur: siquidem principium unicum, ob quod intellectus egeat actuali determinatione, ut actu hoc potius, quam eius oppositum cognoscat, & cognitio verificationis actuali ut eius veritas actualis consistat, cum de actu absolute & presenti non existente obiecto habetur, præfate rationi contradicit: denique si nullam rationem causæ actu primo habet obiectum contingens secundum intrinsecam sui considerationem, sed haberet, si poneretur conditio illa: quam habet respectu scientiæ absolute purificata hypothetesi esse, non media, qua scientia media est, nisi forte cum rudioribus aliquod Thomistis qui alios rubore suffuderunt, scientiam mediam absolute non esse, sed conditionate solum esse asseras, sicut eius obiectum: cum ergo secundum se conditionatum contingens causa in actu primo non sit, nisi, ut ipsi scientia media, quæ eius per se verificationum est, adiungatur: fatearis clare esse scientiam mediam, quia est scientia media, rigoroso sensu propositionis causalis, (quod negabas) & effectum ad seipsum ex parte causæ in actu primo posse præsupponi: semelque toti Philosophiæ, & Theologiæ renuncia.

6. Modestius hic sue huius propositionis absurditatem submittit; audacius verò Ribadeneyra eam propositionem, vi actus consequentiæ, admittit, nihilque in ea absurdi esse instantis pluribus suadere contendit. Primo: quia nulla pro priori & immediati ratione responderet roganti cur agens agat? nisi quia agit: siquidem actione in ratione agentis actu constituitur, quare eo responso per causam formalem intimam agentis actus ratio responderetur; ita ergo scientia media, quæ quasi actio intentionalis conditionati contingens est, per causam formalem, ipsum scientiæ eiusdem causam intentionalem constituentem in ea propositione ratio redditur: item roganti cur hoc velimus? responderi apertius nequit, quam, quia volumus, & in re præfati, cur si vocatio detur consensus erit, nisi quia erit, si detur vocatio? Et sane barba est, inquit, & esset responso, si eisdem terminis diceretur, ideo est scientia media, quia est scientia media tanquam proxima causa sub illis terminis significata: quare immediate respondendum esse ait, esse scientiam mediam, quia contingens erit, si talis adhibetur conditio: est, cur hoc ita conditionate vere, ac determinate foret potius, quam oppositum? Scientia ipsa mediam de illo habitam in causa esse responderi debeat, ne barde responderetur: quemadmodum roganti, cur Petrus sit homo? quia est homo, si respondeas, stolidè respondebis; sin autem respondeas, quia est animal rationale, respondebis sapienter: est idem ipsum, quod animal rationale homo sit nihiloque diversum tanti refert idem, non tamen terminis eisdem respondere, ut in his causalibus non inepte respondeatur.

7. Ceterum doctrina, & exempla hæc difficultatem & responsi ineptitudinem non evacuant. Primo enim exempla omnia rationum redditurum per causam formalem, siue physicam siue metaphysicam eius, de quo rogarur, sunt, ut singula consideranti parebit: quare recte in eis responderetur; in præfati verò de causa effectus, seu denominationis formalis scientiæ, aut motionis in actu secundo ad obiecto conditionato procedentis non inquiritur, sed de eius actualitate intentionali, vique ipsius determinatiua determinate, seu determinatiua in actu primo ad sui cognitionem, siue motionem actualem, & exercitiam pro posteriori, & actu secundo: reddere autem rationem causalem, quia est motio in actu secundo siue eius obiecti cognitio, siue his, siue illis terminis explicetur, est reducere actum secundum causæ ad actum ipsius primum, atque posterius illud naturæ pro naturæ priori contradictione, & ineptitudine manifesta collocare: id quod exemplo primo demonstratur. An roganti, cur ignis calefaciat, siue in actu primo ignis alterius seu caloris productivus sit? sapienter, ac non barde, & repugnanter respondeas: quia ignis, vel calefacit: minime ob rationes datas: est rogatus, cur in actu secundo igniat, vel cale-

faciat rite, recteque respondeas, quia ignis, & calefacit, quia eo per causam formalem nempe ignitionem, vel calefactionem, qua formaliter ignis, vel calefaciens ignis constituitur, respondes: idem eo Antonius Perez sententiæ huius principii citato, & causationi in actu secundo obiecti contingentis conditionati solum per scientiam mediam responderi fateatur: quia ea movens, seu agens in actu secundo constituitur, sicut agens in actu secundo formaliter constituitur, per actionem; non autem per illam reddi causalem rationem posse causalitatis eius obiecti in actu primo respectu scientiæ suæ.

8. Et hoc sane aliud præterea probat exemplum responsionis rectæ ad secundum illud, scilicet: ideo nos velle, quia volumus, ea siquidem responsione causam formalem huius concreti volumus, nempe volitionem nostram, sapienter designamus; quod si non de concreti huius volumus, in actu secundo, deque eius formalis causa rogareretur, sed de nostre volitionis causa in actu primo, seu potestate, à qua volitio procedit, sicut in præfati de virtute actiua, seu motiua intentionalis in actu primo obiecti contingentis conditionati nostram responderetur. Contra secundo: quia ea responsio de actibus, siue de actionibus liberis formaliter immediate, & proxime est, respectu quorum causa determinata in actu primo nulla assignari, reddique potest, cur determinate volitio potius, quam eius emissio, seu volitio sit, cum ea, qua libera non possit principium sui determinatum habere, sed prorsus indeterminatum, & ad ipsam, cuiusque oppositum prorsus indifferens: quare ipsa sibi est tota determinata existentie suæ, præ eius opposito determinatio: ac proinde nulla extra ipsam determinata existentie suæ præ opposito causa reddi potest; quod etiam sapienter denotatur: secus autem in casu præfati res habet. Nam scientia media libera formaliter immediate, & proxime non est, neque in ipsa eius determinatio esse potest, ut sit potius quam non sit: quare neque ipsa pro determinatiua suæ existentie reddi sapienter potest; sed signanda est in alio, quod ipsam naturam antecedit, & à quo in actu primo determinata existentia eius præ opposito determinatur: quod si ea determinatio in actu primo ad scientiam non sit in obiecto nudo, sed addita illi per scientiam, scientia ipsa pro causa immediata, & ratione proxima suæ determinatiua existentie præ eius opposito habetissime ab hisce redditur. Illa ratio ostendens roganti, cur Petrus sit homo, quia est animal rationale, ad rem non est: tum, quia per causas metaphysicas materialem, & formalem seu genus, & differentias redditur, tum, quia inde fit explicativus, est idem ipsum propositum, quare definitio illationis ad definitum medium possibilem est: quorum neutrum in re præfati inveniuntur.

CERTAMEN IV.

Eiusdem sententiæ à libertate scientiæ impugnatio secunda.

1. Secundo eadem Recentiorum doctrina à libertate scientiæ mediæ (cuius nuper meminimus) confutatur; etenim scientia hæc media conditionate futuro contingenti libera & absolute libera est: his doctoribus. Siquidem ita de facto, & absolute est, ut absolute potuerit non esse; aut non habet libertatem absolutam mediatam à decreto Dei absoluto, quod pro statu futuri contingentis conditionate non extat: ergo habet immediatam & proximam absolutam libertatem: sed hanc non habet realiter formaliter à voluntate divina, à qua realiter formaliter non progreditur, est realiter materialiter, & identicè ab ea & reliquis divinis progreditur: ergo eam habet in horum sententiæ ab intellectu divino à quo realiter formaliter procedit. Infero inde: ergo intellectus divinus realiter formaliter, nec solum realiter materialiter, & identicè est potentia libera, quod est exoticum, & absurdum. Prohibitionemque formalis libertatis